

Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 23 Rektora PWSFTviT w Łodzi

Kod przedmiotu:

Wydział:	Reżyserii Filmowej i Telewizyjnej
Kierunek:	reżyseria
Specjalność:	reżyseria filmowa i telewizyjna, montaż filmowy, scenariopisarstwo
Poziom studiów:	jednolite magisterskie, studia I stopnia
Profil studiów:	ogólnoakademicki
Forma studiów:	stacjonarne

KARTA PRZEDMIOTU	
NAZWA PRZEDMIOTU	
Historia filmu polskiego	
PROWADZĄCY PRZEDMIOT (imię, nazwisko, tytuł naukowy, stanowisko w uczelni, adres e-mail)	
dr hab. Katarzyna Mąka-Malatyńska, prof. Uczelni, kmalatynska@poczta.onet.pl	
CEL ZAJĘĆ	
Przedstawienie studentom najważniejszych osiągnięć historii polskiego kina 1945-1989. Analiza i interpretacja kontekstowa wybranych filmów z historii kina polskiego. Przekazanie wiedzy na temat historii powstania wybranych dzieł i procesu ich realizacji. Wykształcenie umiejętności powiązania poszczególnych elementów dzieła z wpisanymi weń znaczeniami. Wykształcenie umiejętności kontekstowej lektury najważniejszych dzieł w historii polskiego kina.	
WYMAGANIA WSTĘPNE	
Podstawowa wiedza z zakresu historii Polski i historii polskiej literatury (poziom szkoły średniej).	
EFEKTY UCZENIA SIĘ (umiejętności, wiedza, kompetencje)	
EU1 - K_W02	Student definiuje i klasyfikuje gatunkowe formy ekspresji filmowej, style i postawy twórcze artystów, których dorobek został ujęty w treściach programowych przedmiotu
EU2 - K_W05	Student przywołuje i wyjaśnia konteksty historyczne i kulturowe sztuki oraz jej związku z innymi dziedzinami współczesnego życia
EU3, - K_W06	Student rozpoznaje i analizuje wyróżniki podstawowych stylów w historii filmu polskiego oraz przywołuje wiedzę zaczerpniętą z literatury związanej z tymi zagadnieniami.

EU4 - K_U16	Student formułuje wystąpienia dotyczące zagadnień związanych z poszczególnymi aspektami dzieł z zakresu historii filmu polskiego z wykorzystaniem różnych ujęć teoretycznych i różnych źródeł.
EU5 - K_K04	Student klasyfikuje i wartościuje dzieła z zakresu historii sztuki filmowej objętego treściami programowi przedmiotu

TREŚCI PROGRAMOWE

Tydzień 1: Przedstawienie programu zajęć, harmonogramu prac i warunków zaliczenia oraz SEMESTR 1:
I Zajęcia wprowadzające na temat historii polskiego kina tuż po wojnie:

cz. 1. Wprowadzenie: Tworzenie polskiej kinematografii od nowa. Zrealizowane i niezrealizowane projekty fabularne. Cezura socrealizmu.

cz. 2. Zbliżenie: Polski dokument lat tuż powojennych, socrealizmu i czarnej serii – zmiany konwencji filmu dokumentalnego w latach 1945-56. Projekcja i analiza filmów:

Powódź, reż. Jerzy Bossak, Waław Kaźmierczak, 1947

Kopalnia, reż. Natalia Brzozowska, 1947

Plon pokoju – wydanie specjalne Polskiej Kroniki Filmowej, 1951

Uwaga chuligani, reż. Jerzy Hoffman, Edward Skórzewski, 1955

Rozbijemy zabawę, reż. Roman Polański, 1957

II Socrealizm i wydobywanie się z kostycznej konwencji:

cz. 1. Założenia socrealizmu w odniesieniu do filmu fabularnego. Analiza fragmentów Przygody na Mariensztacie – film ideologiczny vs film popularny. Poetyka zakończeń w kinie socrealistycznym – Gromada Jerzego Kawalerowicza. Dokumentalne doświadczenie Andrzeja Munka (ze szczególnym uwzględnieniem filmu Kolejarskie słowo).

cz. 2. Człowiek na torze Andrzeja Munka – przełamanie konwencji socrealistycznej poprzez zastosowanie multiperspektywicznej narracji.

III Jak pokazać pracę pamięci w filmie? - Pasażerka (1963) Andrzeja Munka.

cz. 1. Wprowadzenie: Struktury narracyjne filmów Andrzeja Munka Zezowate szczęście i Eroica. Wizja przeszłości w filmach Munka. Literackie i filmowe strategie przedstawiania Zagłady i rzeczywistości obozowej – Ostatni etap Wandy Jakubowskiej i Przy torze kolejowym Andrzeja Brzozowskiego. Historia pracy nad scenariuszem i realizacji Pasażerki.

cz. 2. Zbliżenie: Pasażerka – analiza i interpretacja. Struktura retrospektywna, opowiadanie fragmentem. Kamera jako narrator vs. bohater jako narrator.

IV Wajda poza kanonem

cz. 1. Wajda jako historyk polskiego kina – romantyczna wizja historii w trylogii wojennej Andrzeja Wajdy: Kanał (1957), Popiół i diament (1958), Lotna (1959). Symbolika i uniwersum kulturowe filmów Wajdy.

Wajda obyczajowy – bohaterowie i ich środowisko w filmach Niewinni czarodzieje (1960), Bez znieczulenia (1978).

cz. 2. Wajda dokumentalny – fragmenty filmu Wszystko na sprzedaż (1968) (zacieranie granicy pomiędzy fikcją a rzeczywistością) i fragmenty filmu Zaproszenie do wnętrza (1978). Wajda komediowy – analiza Przekładanica (1968) w kontekście prozy Stanisława Lema.

V Przeszłość jako ślad.

cz. 1. Tadeusz Konwicki jako scenarzysta i reżyser. Historia jako w filmach Konwickiego – Ostatni dzień lata, Zaduszki jako obrazy traumy wojennego pokolenia.

Kontekst: współczesne filmy ukazujące przeszłość w formie śladów we współczesności – Demon Marcina Wróby, Z daleka widok jest piękny Wilhelma i Anki Sasnal. Odniesienia literacko-filmowe jako wehikuł znaczeń (np. motyw tańca).

cz. 2. Zbliżenie: Salto (1965) Tadeusza Konwickiego – analiza i interpretacja. Kowalski/Malinowski – bohater, o którym nie wiadomo nic pewnego. Związki z powieściami Konwickiego.

VI Polska nowa fala?

cz. 1. Wprowadzenie: Znaczenie francuskiej nowej fali dla polskiego kina. Własne poszukiwania Zanussiego - Struktura kryształu (1969). Czy Nóż w wodzie (1961) jest filmem nowofalowym?

Nowofalowe etiudy szkolne – Zabawa (1960) Witolda Leszczyńskiego i Każdemu to, czego mu wcale nie trzeba (1966) Grzegorza Królikiewicza. Szkolne filmy Skolimowskiego – analiza Hamlesia (1960).

cz. 2. Zbliżenie: Rysopis (1964) – analiz i interpretacja. Kreacja czasoprzestrzeni. Droga outsidera – kim jest bohater Skolimowskiego? Paradoks podwójnego debiutu – Walkower (1965) w kontekście Rysopisu.

VII Polski dokument lat 60.

cz. 1 „Cierpliwe oko” Kazimierza Karabasza. Metamorfozy twórczości Karabasza lat 60. - od Muzykantów (1960) przez Na progu (1964) po Rok Franka W. (1967; fragment). Dziedzictwo metody obserwacyjnej – Rodzina człowiecza (1966) Władysława Ślesickiego a Cisza (1997) Małgorzaty Szumowskiej.

Inscenizacje i „fabularyzacje” w dokumencie lat 60.

cz. 2 Dokumentalne kino kobiet – Jadwiga Żukowska, Danuta Halladin, Irena Kamieńska, Krystyna Gryczelowska. Pomiędzy inscenizacją a obserwacją – filmy z udziałem bohaterów dziecięcych – upodmiotowienie bohatera – Zazdrość (reż. J. Żukowska, 1967) i Moja ulica (reż. D. Halladin, 1965). Socrealistyczny portret kobiet a rebours – Dzień za dniem (reż. I. Kamieńska, 1988).

SEMESTR 2:

I Kino eksperymentu – Grzegorz Królikiewicz

cz. 1. Wprowadzenie: Królikiewicz jako dokumentalista: emocje w dokumencie – analiza filmów Wierność (1969) i Nie płacz (1972). Założenia artystyczne zawarte w pracy Grzegorza Królikiewicza Przestrzeń filmowa poza kadrem. Etiuda szkolna Wyjście (1965) jako przyczynek do refleksji nad wykorzystaniem przestrzeni pozakadrowej.

cz. 2. Zbliżenie: Tańczący jastrząb (1977) – analiza i interpretacja filmu. Organizacja przestrzeni filmowej. Struktura narracyjna a fabuła. Królikiewicza metoda pracy z aktorem.

II Kino moralnego niepokoju? - Spokój Krzysztofa Kieślowskiego

cz. 1 Związki polskiego filmu fabularnego z reportażem. Paradokmalna formuła pierwszych filmów Krzysztofa Kieślowskiego. Krótki dzień pracy (1981) – film nieudany. Analiza filmu w kontekście reportażu Widok z okna na pierwszym piętrze. Struktura narracyjna wczesnych filmów Kieślowskiego ze szczególnym uwzględnieniem Przypadku (1981) - narracja probabilistyczna.

cz. 2. Zbliżenie: Spokój – analiza i interpretacja filmu. Analiza porównawcza reportażu Lecha Borskiego Krok za bramę i filmu Kieślowskiego. Konstrukcja bohatera filmowego (dialog). Wątki metafizyczne w kinie Kieślowskiego.

III Dokument „nowej zmiany”

cz. 1. Wprowadzenie: Kieślowskiego filozofia kina dokumentalnego. „Zagęszczanie rzeczywistości” w kinie dokumentalnym Marcela Łozińskiego. Polski dokument kreacyjny lat 70.: Wiszniewski, Dziworski (Olimpiada), Piwowski (Sukces) - trzy metody kreacji. Pogranicza rodzajów i gatunków – krótkie filmy Andrzeja Barańskiego. Czy dokument animowany to wynalazek naszych czasów? - analiza Ostrego filmu zaangażowanego (1979) Juliana Antonisza.

cz. 2. Zbliżenie: Analiza i interpretacja filmów:

Plica polonica (2017) Marcina Straucholda jako reinterpretacja Wandy Gościimińska – włóknarka Wojciecha Wiszniewskiego (1975)

Zderzenie czołowe, reż. Marcel Łoziński, 1975

Jeden temat – trzy filmy dokumentalne – trzy dekady:

Dzień dobry, dzieci, reż. Irena Kamieńska, 1966

Szkoła podstawowa, reż. Tomasz Zygadło, 1971

W środku Polski, na końcu świata, reż. Łukasz Wylężałek, 1985

IV Film telewizyjny i film nowelowy

cz. 1 Znaczenie telewizji na przełomie lat 60. i 70. Poetyka filmu telewizyjnego lat 70. Droga do debiutu – od filmu szkolnego do pełnometrażowego. Za ścianą (1971) Krzysztofa Zanussiego – film telewizyjny jako gatunek.

cz. 2 Film nowelowy jako metoda na debiut kinowy. Rodzaje filmów nowelowych. Zdjęcia próbne, reż. Agnieszka Holland, Jerzy Domaradzki, Paweł Kędzierski (1976) jako opowieść o dojrzewaniu.

V Intertekstualność kina – Ucieczka z kina Wolność (1990) Wojciecha Marczewskiego.

cz. 1 Wprowadzenie: relacje literatura-film w twórczości Marczewskiego. Kategoria grotesku w Zmorchach i Dreszczach.

cz. 2. Zbliżenie: Ucieczka z kina Wolność – analiza i interpretacja. Konstrukcja bohatera. Wątki metafizyczne. Inspiracje Bułhakowem.

VI Konwencje opowiadania o Auschwitz – Kornblumenblau (1988) Leszka Wosiewicza

cz. 1. Wprowadzenie: Zagłada w kinie gatunków: melodramat jako najbardziej żywotna formuła opowiadania o Zagładzie w polskim kinie (Debora Ryszarda Brylskiego, W ukryciu Jana Kidawy-Błońskiego). Krótkie kino o Zagładzie – siła metafory: Apel (1970) Ryszarda Czekaj.

cz. 2. Zbliżenie: Kornblumenblau – analiza i interpretacja. Bohater Borowskiego. Erotyka i śmierć w Auschwitz. Konwencje opowiadania: slapstick, naturalizm, buffo.

METODY NAUCZANIA (forma zajęć)					
wykład, prezentacja multimedialna, prezentacja fragmentów filmów i tekstów literackich połączona z analizą					
NAKŁAD PRACY STUDENTA					
Rok	Semestr	Punkty ECTS	Ilość godz. zajęć z nauczycielem w sem.	Ilość godz. zajęć bez nauczyciela w sem.	Rodzaj zaliczenia
I	1				
	2				
II	3				
	4				
III	5	1	30		zaliczenie
	6	1	30		zaliczenie z oceną
IV	7				
	8				
V	9				
	10				
SPOSOBY / KRYTERIA OCENY (sposób sprawdzenia osiągnięcia zamierzonych efektów)					
Ocena aktywności udziału w zajęciach (dyskusja). Egzamin końcowy w formie ustnej prezentacji trzech wybranych przez prowadzącego tematów zajęć					
LITERATURA					
<ol style="list-style-type: none"> 1. P. Kwiatkowska, STRUKTURY PAMIĘCI. OBRAZY CZASOPRZESTRZENI W FILMIE "PASAŻERKA" ANDRZEJA MUNKA, „Kwartalnik Filmowy” 2003, nr 43. 2. T. Lubelski, Historia niebyła kina PRL, Kraków 2012. 3. S. Kuśmierczyk, Szkic antropologiczny, „Kwartalnik Filmowy” 1997, nr 17. 4. M. Jankun-Dopartowa, Rysopis jako duchowa biografia pokolenia, „Kwartalnik Filmowy” 1997, nr 17. 5. K. Kornacki, POLITYKA, PSYCHOLOGIA I CZŁOWIEK - TWÓRCZOŚĆ MARCELA ŁOZIŃSKIEGO, „Kwartalnik Filmowy” 1998, nr 23. 6. M. Hendrykowski, Wojciech Wiszniewski, Poznań 2006. 7. Historia polskiego filmu dokumentalnego, t. II, red. M. Hendrykowska, Poznań 2015 (rozdz. Polski film dokumentalny lat 70. Nic o nas bez nas). 8. E. Nurczyńska-Fidelska, Czas i przesłona: o Filipie Bajonie i jego twórczości, Kraków 2003 (s. 63-76). 9. K. Mąka-Malatyńska, ARTYSTA W L'UNIVERS CONCENTRATIONNAIRE. 'KORNBLUMENBAU' LESZKA WOSIEWICZA JAKO TRAKTAT O SZTUCE, „Images” 2010, nr 13-14. 10. T. Lubelski, Historia kina polskiego 1895-2014, Kraków 2015 (rozdziały dotyczące filmów i zjawisk, o których mowa była na zajęciach). 11. W poszukiwaniu polskiej nowej fali, red. A. Gwóźdź, M. Wach, Warszawa-Kraków 2017. 12. T. Lubelski, Andrzej Wajda, Wrocław 2006. 					